

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

(протокол №1 від 2 вересня 2021 р.)

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з навчальної дисципліни

«АВТОРСЬКЕ ПРАВО»

(варіативна)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Курс – 4, семестр – 7

Харків-2021

Навчальна дисципліна «Авторське право і суміжні права» викладається студентам в рамках першого (бакалаврського) освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти і є основною.

Робоча програма визначає дидактичну структуру і тематичну карту даної навчальної дисципліни відповідно до навчального плану та робочого навчального плану Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни, обсяг навчання, форми й засоби поточного і підсумкового контролю знань студентів.

Метою навчальної дисципліни «Авторське право і суміжні права» є вивчення та цілісне сприйняття здобувачами вищої освіти системи правового регулювання суспільних відносин, які складаються в процесі створення та використання об'єктів авторського та суміжних прав, усвідомлення ними специфіки цього правового режиму; формування вмінь правильного застосування положень чинного законодавства та практичного впровадження способів здійснення та захисту зазначених прав. Досягнення окресленої мети вимагає від студентів послідовно виконати наступні завдання:

- розглянути та проаналізувати всю сукупність нормативно-правових актів, що регулюють відносини в сфері створення та використання творів та об'єктів суміжних прав, виокремити специфіку їх правової охорони;

- ознайомитися з міжнародно-правовими актами у вказаній сфері, оцінити ступень відповідності вітчизняного законодавства міжнародним стандартам охорони авторських та суміжних прав, а також перспективи його гармонізації з європейським правом;

- опанувати теоретичні засади авторського права;

- навчитися правильно тлумачити та застосовувати загальні і спеціальні положення авторського права, знати і враховувати рекомендації вищих судових інстанцій;

- дослідити та засвоєти особливості розпорядження майновими авторськими правами та управління ними на колективній основі;

- розглянути особливості судового захисту порушених авторських або суміжних прав та оцінити ефективність його окремих способів;

Підсумковою формою контролю є залік, метою якого є перевірка знань щодо засвоєних теоретичних положень.

В результаті вивчення дисципліни «Авторське право і суміжні права» студент повинен *знати*: особливості правової охорони прав авторського права і суміжних прав як на міжнародному рівні так і національному; визначення та ознаки, характеристику об'єктів авторського і суміжних прав в порівнянні з іншими об'єктами права інтелектуальної власності, класифікацію порушень у сфері авторського права і суміжних прав, а також основні способи захисту прав інтелектуальної власності.

Вміти: застосовувати законодавство у сфері авторського і суміжного права, визначати та розрізняти договірні конструкції щодо розпорядження майновими правами та управління ними на колективній основі; а також визначати конкретні правопорушення і застосовувати відповідні способи захисту передбачені законодавством про авторські і суміжні права.

Підсумковою формою контролю знань є залік, який має на меті перевірити виконання вищезазначених завдань та вмінь, рівень засвоєння теоретичних знань, уміння застосовувати ці знання при вирішенні конкретних професійних задач.

Програма навчальної дисципліни складається з 8 тем, загального глосарію, задач та підсумкових тестів.

Кожна тема складається з плану лекцій, лекцій, Глави (глав) підручника, глосаря, літератури, тестових завдань за обраною темою.

Теми для опрацювання відкриваються в певному порядку відповідно до Календарного плану, який міститься на початку курсу.

Успішним опрацюванням викладеного лекційного матеріалу студентом вважається, якщо студент відповів на запитання – тести, що містяться

наприкінці кожної лекції. У разі неправильних відповідей на тестові питання, лекційний матеріал підлягає додатковому опрацюванню.

В кожній темі розміщені тести, максимальна оцінка за які 8 балів по кожній Темі. За кожну лекцію студент отримує 1 бал. Також завданням курсу передбачено виконання практичних завдань, які містяться після кожної Лекції, за успішне вирішення практичного завдання студент отримує 1 бал.

Останій вид робіт – це успішне виконання підсумкового тестування в кількості 60 питань, максимальна оцінка – 20 балів.

Залік студентам з навчальної дисципліни «Авторське право» виставляється автоматично, якщо за результатами роботи студент набрав сумарно 60 і більше балів.

Програма навчальної дисципліни «Авторське право»

Тема 1. Поняття авторського права і суміжних прав. Правове регулювання авторсько-правових відносин.

Правове регулювання авторського права та суміжних прав національним законодавством та міжнародно-правовими нормами.

Тема 2. Об'єкти та суб'єкти авторського права і суміжних прав.

Об'єкти авторського права: поняття твору, його ознаки, різновиди творів. Об'єкти, що не охороняються авторським правом. Службові твори. Засади охорони похідних та складених творів. Об'єкти суміжних прав.

Суб'єкти авторського права та суміжних прав. Співавторство, його ознаки та види. Спільне володіння авторськими або суміжними правами.

Тема 3. Виникнення авторських прав, їх державна реєстрація, строки чинності.

Виникнення авторських і суміжних прав. Презумпція авторства. Сповідення про належність авторських прав. Державна реєстрація авторських прав, її значення.

Строки чинності майнових авторських та суміжних прав. Охорона особистих немайнових прав. Перехід творів у суспільне надбання.

Тема 4. Особисті немайнові та майнові авторські права.

Особисті немайнові авторські права: право авторства, право на ім'я, право на недоторканість твору. Майнові авторські права: їх зміст, різновиди, особливості здійснення. Поняття використання твору та його способи. Винагорода за використання авторського твору.

Тема 5. Види суміжних прав. Винятки в майнових правах та їх обмеження.

Особисті немайнові та майнові права суб'єктів суміжних прав.

Винятки в майнових правах. Обмеження майнових авторських і суміжних прав, порядок їх застосування.

Тема 6. Підстави правонаступництва авторських і суміжних прав. Авторські договори.

Правонаступництво майнових прав на підставі договору, спадкування внесення до статутного (складеного) капіталу юридичної особи. Поняття та правова характеристика авторського договору. Умови договору. Форма укладення договору. Загальна характеристика деяких видів авторського договору.

Тема 7. Управління майновими авторськими і (або) суміжними правами на колективній основі.

Управління майновими авторськими та суміжними правами, його форми. Види управління майновими авторськими і(або) суміжними правами, суб'єкти. Види колективного управління майновими авторськими і(або) суміжними правами. Організації колективного управління та їх функції.

Тема 8. Порухення та захист авторських і (або) суміжних прав в судовому порядку.

Форми та органи захисту авторських і (або) суміжних прав. Види порушень авторських та (або) суміжних прав. Відновлення порушених прав в судовому порядку. Особливості здійснення цивільно-правових способів захисту порушених авторських та суміжних прав. Відповідальність за порушення авторських та (або) суміжних прав.

6. НАВЧАЛЬНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативно-правові акти

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р.). Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051

2. Угода про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав. Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України. URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997_045&print=1

3. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. Офіц. веб-сайт Верхов. Ради України. Законодавство України.: URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123

3. Договір про патентну кооперацію від 19.06.1970 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001

4. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/981_018

5. Угода про взаємне забезпечення збереження міждержавних секретів у галузі правової охорони винаходів від 04.06.1999 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_514

6. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення 1961 р.

7. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р.: *Відом.і Верх. Ради України*. 2003 р. №40-44. Ст. 356.

8. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. *Відом.і Верх. Ради України України*. 1996р. № 30. Ст. 141.

9. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року. *Відом.і Верх. Ради України України*. 1994. № 13. Ст. 64.

10. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: постанова Каб. Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1756. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1756-2001-п>

11. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм: Закон України від 23 березня 2000 р. *Відом. і Верх. Ради України України*. 2000. № 24. Ст. 183.

12. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України від 17 січня 2002 р. *Відом. і Верх. Ради України України*. 2002. № 17. Ст.121.

13. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. *Відом.і Верх. Ради України України*. 2003. № 31–32. Ст. 263.

14. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16 листопада 1992 р. *Відом.і Верх. Ради України України*. 1992. – № 1. – Ст. 1.

15. Про видавничу справу: Закон України від 5 червня 1997 р. *Відом.і Верх. Ради України України*. 1997. № 32. Ст. 206.

16. Про внесення змін до деяких законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності: Закон України від 16.06.2020 № 703-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20#Text>

17. Про рекламу: Закон України від 3 липня 1996 року. *Відом.і Верх. Ради України України*. 1996. № 39. Ст. 181.

18. Про суспільне телебачення і радіомовлення України: Закон України від 27 квітня 2014 р. *Відом.і Верх. Ради України України*. 2014. № 27. Ст. 904.

19. Про кінематографію: Закон України від 13 січня 1998 р. *Відом.і Верх. Ради України України*. 1998. № 22. Ст. 114.

20. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р *Відом.і Верх. Ради України України*. 2000. № 36. Ст. 229.

21. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 17 липня 2001 р. *Відом.і Верх. Ради України України*. 2001. №47. Ст. 251.

22. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 р. *Відом.і Верх. Ради України України* .1999. № 31. Ст. 246.

23. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: постанова Вищ. госп. суду України від 17.10.2012 р. № 12. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12>

24. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 04.06.2010 р. № 5. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10>

25. Про захист прав інтелектуальної власності : постанова Вищ. госп. суду України від 17.07.2007 р. справа № 05/314-07. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/va314600-07>.

Література

Основна література

1. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: учебное пособие / І. І. Дахно. Вид. 2-ге, перероб і доп. Київ : Центр навч. літ., 2006. - 278 с.

2. Захист прав інтелектуальної власності в господарському судочинстві. К.: Юрінком Інтер, 2009. 384 с.

3. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / ред. П. М. Цибульов. Київ : УкрІНТЕІ, 2006. 276 с.

4. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика : науч.-практ. изд. Академия правовых наук Украины, Гос. патент. вед-во Украины, Гос. агенство Украины по авт. и смежным правам; под общ. ред. А. Д. Святоцкий: в 4-х т. ; под ред.: Г. И. Миронюк, В. С. Дробязко. К. : Ін Юре, 1999. 478 с.

5. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. для студентів вищих навч. Закладів. М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. О. П. Орлюк. Київ : Інтерсервіс, 2016. 382 с.

6. Право інтелектуальної власності. Академічний курс: Підруч. для студ. Вузів. О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.; за ред. Л.Орлюк, О.Д. Святоцького. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с.

7. Право інтелектуальної власності (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. В. Р. Кравець, В. Г. Олюха. К. : Центр учб. л-ри, 2012. 264 с.

8. Право інтелектуальної власності України: Конспект лекцій. Авт.: В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна.; за ред. В.І. Борисової. Х.: Нац. Юрид. Акад. України, 2008. 112 с.

9. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України. за ред. Ю.М. Капіци. К.: Видавничий дім «Слово», 2006.

10. Право інтелектуальної власності /За ред. О.А. Підпригори і О.Д. Святоцького. К.: «Видавничий Дім «Ін Юре», 2002, 621 с.

11. Право інтелектуальної власності: підруч. / О. І. Харитоновна [та ін.] ; за заг. ред. О. І. Харитонової. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 540 с.

12. Інтелектуальне право України /за заг. ред.. професора О.С. Яворської. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 608 URL : https://drive.google.com/file/d/1rxln8qoxN1_PTJOMW2qRO658TNJNy2_/view

Додаткова література

1. Бутнік-Сіверський, С. О. Спадкування прав інтелектуальної власності : монографія.; НАПрН України, НДІ інтелект. власності. Київ : НДІ ІВ НАПрНУ : НВП "ІНТЕРСЕРВІС", 2013. - 168 с.

2. Жилінкова, О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном : монографія / О. В. Жилінкова. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 280 с.

3. Крыжна В. Н. Общие положения о договорах в сфере права интеллектуальной собственности : [§ 1 гл. 10] Харьковская цивилистическая школа: о договоре : монографія. Л. Н. Баранова [и др.] ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков : Право, 2017. С. 481-489 .

4. Колективне управління майновими авторськими та суміжними правами за цивільним законодавством України : монографія. Майданик, Л. Р. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Алерта, 2013. 248 с.

5. Нецька Л.С., Піцан О.М., Галянтич М.К. и др. Особисті немайнові права інтелектуальної власності творців. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 256 с.

6. Яркіна, Н.Е. Судебная защита авторских и смежных прав: [разд. 3, гл. 4, § 2] Харьковская цивилистическая школа: защита субъективных гражданских прав и интересов: монографія. Национальный юридический университет им. Ярослава Мудрого. Х. : Право, 2014. С. 565-581 .

Интернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду - https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Міністерство економіки України) - [Міністерство економіки України -> Інтелектуальна власність \(me.gov.ua\)](http://me.gov.ua)

Офіційний веб-портал Українського агенства з авторських і суміжних прав (УААСП) - <http://uacrr.org/>

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного права. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=102:kafedra-czivilnogo-prava-1&Itemid=151